

Герої на фронті – герої на екрані

Лариса Брюховецька

Кадр з фільму «Кіборги. Герої не вмирають».
Режисер Ахтем Сеїтаблаєв. 2017.

З 2014 року війна живе у свідомості українців, а впродовж останніх трьох років ми відчуваємо її смертоносний подих кожною клітиною. Ми постійно висловлюємо вдячність нашим Збройним Силам, які захистили столицю України впродовж першого місяця, коли терези ваги кожен мить могли хитнутися не нашу користь. Вдячні воїнам, які вдень і вночі відбивають натиск російських агресорів. Починаючи з 2014 року і до сьогодні українці – воїни і волонтери – показали світові військову доблесть, мужність і самовідданість. Шану і вдячність їм виражають і наші кінематографісти, які в численних документальних і в не дуже численних ігрових фільмах закарбовують їхні подвиги в ім'я України. В короткому нарисі неможливо згадати всіх наших воїнів. Пропонований вибір імен і фото довільний і суб'єктивний – у кожного з нас він може бути свій. Але разом з тим – репрезентативний. Представлені тут постаті відомі, їх вшановують.

Дмитро Коцюбайло («Да Вінчі», 01.11.1093–07.03.2023) мав бути художником, але став учасником Революції Гідності, 19-річним пішов на фронт. Переважну частину свого військового шляху легендарний герой проходив у складі неофіційного добровольчого формування... Це означає, що він, як і його побратими, за Україну воювали

роками без заробітної платні від держави, без соціальних гарантій, в умовах перешкоджання. Те, що українські добровольці є втіленням національної гідності й спротиву, підтверджує приклад Да Вінчі. Упродовж воєнних буднів Дмитро виріс до коман-

дира батальйону «Вовки Да Вінчі», продовжував воювати в час повномасштабного вторгнення, став Героєм України. Молодим він загинув під Бахмутом. Похований на Аскольдовій могилі. Про нього створено документальну стрічку «Да Вінчі». В мережі є пісня «Да Вінчі. Ти був одним із зграї» в супроводі документального відео. <https://www.youtube.com/watch?v=ywgvuyvC0U>.

Вадим Ворошилов («Карайя», н. 1994) – льотчик-винищувач, підполковник Повітряних сил ЗСУ. Закінчив Харківський національний університет Повітряних сил України ім. Івана Кожедуба. Герой України з 2022 року. З перших днів повномасштабного вторгнення захищав небо України. 12 жовтня 2022 року знищив п'ять іранських дронів: три – на півдні України та два – над Вінницею. Був вимушений катапультиватися на Вінниччині, перед тим відвівши літак від населеного пункту. Про той день він розповів журналістам: «Я дуже не хотів катапультиватись. Ні, технічно – це зовсім не складно. Здавалося б – потягнув ручки катапульти, серце в п'яти... Найстрашніше – це можливі наслідки... До того ж вони практично не залежать від професійності... Просто комусь щастить, а комусь ні...»¹

¹ 8.12.2022. <https://armyinform.com.ua/2022/12/08/geroj-ukrayiny-lotchyk-karaya-os-os-znovu-syadu-za-shturval-vynyshhuvacha/>

Валерій Залужний (н. 1973). Герой України (2024). Головнокомандувач ЗСУ з липня 2021 до лютого 2024 року. 2007 року закінчив Національну академію оборони України. Залізний Генерал, під чийм командуванням було відкинуто ворога від Києва, Чернігова, Харкова, визволено Херсон. З 2024 року – Надзвичайний і Повноважний посол України у Великій Британії та Північній Ірландії. Увійшов до сотні найвпливовіших людей 2022 року за версією журналу «Time». Автор книги «Моя війна» (жовтень, 2024).

Денис Прокопенко («Редіс», н. 1991) – полковник Нацгвардії України, командир 12-ї Бригади Спеціального призначення «Азов». Закінчив факультет германської філології Київського національного лінгвістичного університету. 2014 року почав службу в батальйоні «Азов». 2020 року вступив до Національного університету оборони України. Командир битви за Маріуполь: під його командуванням оборона Маріуполя тривала 86 днів (з 25 лютого до 17 травня 2022-го). Потім – полон, звільнення разом з іншими командирами «Азову» 21 вересня 2022 року. Відповідно до домовленостей політичного керівництва, Прокопенко мав лишатися на території Туреччини до завершення бойових дій. Проте після офіційного візиту президента Володимира Зеленського до Туреччини та зустрічі з Ердоганом, Дениса Прокопенка та інших командирів повернули на територію України вже 8 липня 2023 року. «Редіс» повернувся у стрій 16 липня 2023 року. Орден Богдана Хмельницького III ступеня. Герой України (19 березня 1922 року).

Орден Богдана Хмельницького III ступеня. Герой України (19 березня 1922 року).

Сергій Волинський (н. 1992) – навчався в Національній академії сухопутних військ ім. Петра Сагайдачного, учасник російсько-української війни, вій-

ськовик, майор, з 13 квітня 2022 року – в. о. командира 36-ї окремої бригади морської піхоти, учасник оборони Маріуполя. Герой України (2022). Орден «За мужність» III ступеня, Богдана Хмельницького III ступеня.

Олег Сенцов («Грунт», н. 1976), кінорежисер, активний учасник Євромайдану, арештований у Криму росіянами 2014 року, з 2017 по 2019-й – в'язень виправної колонії № 8 «Білий ведмідь» у місті Лабитнангі російської федерації, де оголошував безстрокове голодування. На його захист виступили відомі діячі мистецтва з різних країн. Отримав премію Європарламенту імені Сахарова «За свободу думки». В кінці лютого 2022 року приєднався до сил ТРО, відтоді воює на передовій, молодший лейтенант ЗСУ, командир штурмової роти 47-ї ОМбр. Нагороджений орденом «За мужність» I і III ступеня.

Роман Ратушний («Сенека», 1997–2022) – український громадський діяч, журналіст, військовик-доброволець. Учасник Євромайдану. Підтримував розслідування злочинної діяльності та злочинів, скоєних російською мафією. Відомий боротьбою за збереження столичного урочища Протасів Яр. На фронті воював у Харківській області, зокрема в Ізюмському районі, у розвідувальному взводі 2-го мотопіхотного батальйону 93-ї ОМБр ЗСУ «Холодний яр».

Загинув під Ізюмом 8 червня 2022 року. Орден «За мужність» III ступеня (посмертно). 4 липня 2022 року президент Єврокомісії Урсула фон дер Ляен у промові на конференції з відбудови України у швейцарському Лугано згадала загиблого на війні Романа Ратушного як київсько-

го активіста, представника нового покоління українців, борця за демократичну, європейську, зелену Україну. 23 листопада 2023 року, рішенням Київської міської ради, ландшафтному заказнику місцевого значення «Протасів Яр» присвоєно ім'я Романа Ратушного. У столиці на честь Романа Ратушного є вулиця в Солом'янському районі.

... З названих героїв тільки про одного – Дмитра Коцюбайла – 2024 року випущено документальний фільм під назвою «Да Вінчі». Українські кінорежисери фільмів у жанрі воєнної драми дали можливість глядачам увійти в правдиву реальність війни, пізнати і захопитися мужністю українських воїнів. Герої фільми характерні й тим, що актори, які там знімалися, воювали або воюють зараз, захищаючи Україну.

«Кіборги. Герої не вмирають» – фільм Ахтема Сеїтаблаєва 2017 року про воїнів, що в 2014–2015 роках захищали Донецький аеропорт. В головних ролях – В'ячеслав Довженко, Роман Ясіновський, Віктор Жданов, Андрій Ісаєнко, Макар Тихомиров, Костянтин Темляк (з 2024 року воює на фронті), Олександр Піскунов – їхні персонажі мали своїх реальних прототипів, і водночас це збірні образи мужніх воїнів, які трималися в неймовірно важких умовах холодної зими і постійних ворожих наступів. Фільм увійшов до канону української воєнної драми.

«Мирний 21» – фільм Ахтема Сеїтаблаєва 2023 року про прикордонників Луганська, які з початку так званої «російської весни» на Донбасі не перейшли на бік ворога, не зрадили України, а проявили мужність, відбиваючи наступ ворога. Командир загону Сергій Дейнека, призначений потім Головою Держприкордонслужби України,

таємно вивів підлеглих з небезпеки, і прикордонники були врятовані. Героїв фільму зіграли актори Андрій Самінін, Андрій Мостренко, Євгеній Ламах, Максим Девізоров (воює на фронті), Павло Лі (загинув 4 березня 2022 року, евакуюючи жителів Ірпеня).

«Позивний “Бандерас”» – фільм Зази Буадзе 2018 року за сценарієм Сергія Дзюби (воює на фронті) та Артемія Кірсанова, заснований на реальних подіях літа 2014 року на Донбасі. Завдання фронтових розвідників – виявити ворога серед українських воїнів. У картині детективна напруга поступово зростає і врешті завершується перемогою нашого розвідника, капітана Саєнка з позивним «Бандерас» над російським шпигуном і порятунком від російських обстрілів жителів села Веселе. Саєнка зіграв актор Олег Шульга, який воював на фронті.

«Іловайськ 2014. Батальйон “Донбас”» – фільм Івана Тимченка 2019 про трагічні події в Іловайську, коли на територію Донбасу увійшли російські регулярні війська, й українські воїни опинилися в пастці. Про цей нерівний поєдинок і про неймовірний порятунок двох українських воїнів розповідає картина. У кожного персонажа, яких зіграли Тарас Костанчук, Руслан Сокольник, Сергій Дзялик, Олег Драч, Істан Розумний, Олександр Мавриць (воював на фронті), Євген Ламах, був прототип.

«Черкаси» – фільм Тимура Яценка 2021 року про події в Севастополі й долю військового корабля «Черкаси» ВМС України, який разом з іншими українськими військовими суднами в березні 2014 року опинився в пастці у мисі Дунозлав, вихід з якого росіяни перекрили, затопивши судна. Військові моряки «Черкас» чинили спротив. Капітан судна Юрій Федаш не захотів здатися на милість ворога, після чого врятував свою команду. Його зіграв Роман Семисал (воював на фронті). Інших членів екіпажу зіграли Дмитро Сова, Олег Щербина, Євген Авдеєнко (трое воювали на фронті) та Євгеній Ламах.

«Снайпер. Білий ворон» – фільм Мар'яна Бушана 2022 року про мирну людину, вчителя математики з Горлівки, який з 2014 року став снайпером і захищав Україну. Його прототип – Микола Воронін (воїн-снайпер), якого на екрані як Миколу Вороненка втілює актор Павло Алдошин. Актор оволодів професією снайпера і з перших днів повномасштабного вторгнення воює на фронті.